

Motion om att införa screening för psykisk hälsa i grundskolan

Motion av Claes Nyberg och Kristin Jacobsson (C)

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.
Motionen besvaras med hänvisning till vad som sägs i utlåtandet.

Föredragande borgarrådet Emilia Bjuggren

Sammanfattning av ärendet

I en motion till kommunfullmäktige föreslår Claes Nyberg och Kristin Jacobsson (båda C) att det införs ett screeningprogram av barn och ungas psykiska hälsa i samband med elevhälsans ordinarie hälsokontroller genom ett obligatoriskt erbjudande om samtal hos skolkurator för elever i årskurs sju.

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret och utbildningsnämnden.

Stadsledningskontoret instämmer i motionärernas syn på vikten av att den samlade elevhälsan arbetar för tidig upptäckt av ohälsa och att stödåtgärder påbörjas skyndsamt. Därtill bedömer stadsledningskontoret att det kontinuerliga arbete som pågår inom elevhälsan för att arbeta förebyggande och hälsofrämjande uppfyller motionärernas vilja att i ett tidigt skede kunna fånga upp elever med psykisk ohälsa eller som är i riskzonen och sätta in stödåtgärder vid behov.

Utbildningsnämnden instämmer i motionärernas syn på vikten av att den samlade elevhälsan arbetar för tidig upptäckt av ohälsa och att stödåtgärder påbörjas skyndsamt. Därtill bedömer nämnden att det kontinuerliga arbete som pågår inom elevhälsan för att arbeta förebyggande och hälsofrämjande uppfyller motionärernas vilja att i ett tidigt skede kunna fånga upp elever med psykisk ohälsa eller som är i riskzonen och sätta in stödåtgärder vid behov.

Föredragande borgarrådets synpunkter

Att allt fler unga, inte minst tjejer, mår psykiskt dåligt är ett stort samhällsproblem som kräver insatser från hela samhället, däribland skolan.

Under den här mandatperioden har därför stadens skolor arbetet med förebyggande lektionsprogram för att stärka elevers motståndskraft mot stress, ångest och psykisk ohälsa. Vi har även avsatt resurser för att införa fler skolpsykologer inom både grund- och gymnasieskolan för att bland annat stärka skolornas förebyggande arbete kring psykisk hälsa. Därtill har vi stärkt uppföljningen och genomfört en rad kompetenshöjande insatser för att utveckla skolornas förebyggande elevhälsoarbete.

Redan idag erbjuds samtliga elever i grundskolan hälsobesök i årskurs ett, fyra och åtta, med frågor kring bland annat psykisk hälsa. Hälsosamtalen är ett viktigt tillfälle för att tidigt kunna identifiera elever som är i behov av stödinsatser.

Bilaga

Motion om att införa screening för psykisk hälsa i grundskolan, dnr KS 2025/693-1

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Kommunstyrelsen delar borgarrådsberedningens uppfattning och föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt föredragande borgarråds förslag.

Stockholm den 15 april 2026

Karin Wanngård
Kommunstyrelsens ordförande

Reservation av Jonas Naddebo (C) enligt följande.

Jag föreslår att kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.

1. Att tillstyrka motionen
2. Att därutöver anföra följande

Stockholmsenkäten 2024 visar tydligt att även om vissa förbättringar skett sedan 2022 är skillnaderna mellan flickors och pojkars psykiska hälsa fortsatt dramatiska. Flickor i årskurs 9 rapporterar i betydligt högre grad återkommande huvudvärk, oro i magen, sömnproblem och nedstämdhet. Det är signaler om en påtaglig och allvarlig psykisk belastning. Vi vet också att psykisk ohälsa i unga år kraftigt ökar risken för skolavhopp, arbetslöshet och långvarigt utanförskap.

Nuvarande rutiner, med hälsobesök i vissa årskurser, är viktiga men lämnar stora luckor. Övergången till högstadiet är en särskilt sårbar period då kraven ökar och den

sociala pressen blir större. Just där brister dagens system. Det är i dessa glapp många unga faller igenom. Det är stor skillnad på att få ett besök i storgrupp med allt det innebär i det sociala samspelet, till att få en personlig kontakt. Att hänvisa till att insatser redan finns är inte tillräckligt när vi ser hur många som ändå far illa. Därför behövs ett tydligt nästa steg.

Med en strukturerad screening och en obligatorisk första individuell kontakt med kurator i årskurs sju säkerställer vi att ingen elev missas och ökar möjligheten att verka förebyggande. Det är inte bara en förbättring av dagens rutiner, utan ger kompletterande insikter om läget som kan följas upp vid varje läsårsstart. Rutinen ger en avgörande förbättrad möjlighet att fånga upp unga som annars tyst bär sina problem själva och sänka tröskeln att ta kontakt om ett behov uppstår senare.

Detta gör vår motion nödvändig med ökade möjligheter till förebyggande insatser, och därför bör den bifallas i sin helhet.

Ärendet

I en motion till kommunfullmäktige anför Claes Nyberg och Kristin Jacobsson (båda C) att det har skett en ökning av psykisk ohälsa bland tonåringar under de senaste decennierna. Motionärerna anser att allt fler elever mår allt sämre, känner oro eller har svårt att koncentrera sig på skolarbetet. Elevhälsan är en viktig del i det förbyggande och hälsofrämjande arbetet i stadens skolor och att det med sitt förebyggande arbete kan vara ett viktigt verktyg för att upptäcka elever som av olika skäl mår dåligt.

Av motionen framkommer att flickor i Stockholms stad har en betydligt sämre psykisk hälsa jämfört med pojkar. I motionen hänvisas till Socialstyrelsens rapport "Förekomst av psykisk ohälsa bland barn och unga vuxna" från 2023 som visar på en ökning av psykisk ohälsa bland barn 10-17 år. Motionärerna anser att staden behöver bli bättre på att identifiera vilka elever som riskerar att utveckla psykisk ohälsa och sätta in hjälpinsatser tidigt. De hänvisar till en studie som visar att regelbunden screening av psykisk hälsa minskar psykotiska symtom hos ungdomar.

Regionerna har huvudansvar för arbete med psykisk hälsa, men motionärerna menar att skolan är juridiskt vårdgivare inom ramen för elevhälsan och att de enligt lag har ansvar för att förebygga ohälsa samt utföra enkla sjukvårdsinsatser. Centerpartiet vill att en strukturerad screening för psykisk hälsa genomförs vid elevhälsans ordinarie hälsokontroller genom hela grundskolan.

Mot bakgrund av ovanstående föreslås kommunfullmäktige att besluta:

- Att uppdra åt utbildningsnämnden att införa ett screeningprogram av barns och ungas psykiska hälsa i samband med elevhälsans ordinarie hälsokontroller
- Att uppdra åt utbildningsförvaltningen att införa obligatoriskt erbjudande om samtal hos skolkurator för elever i årskurs sju
- Att uppdra åt utbildningsförvaltningen att årligen redovisa det aggregerade utfallet av ovan nämnda screening och kuratorssamtal i årskurs sju som del i redovisningen av Stockholmsenkäten.

Remissammanställning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret och utbildningsnämnden.

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 20 oktober 2025 har i huvudsak följande lydelse.

Stadsledningskontoret delar motionärernas syn på vikten av att elevhälsan arbetar för tidig upptäckt av ohälsa och att stödåtgärder påbörjas skyndsamt. Elevhälsans medicinska insats (EMI) arbetar förebyggande och hälsofrämjande. Samtliga elever i grundskolan erbjuds skolläkarbesök tillsammans med vårdnadshavare i årskurs ett

samt enskilda hälsobesök hos skolsköterska i årskurs fyra och åtta inom ramen för verksamhetens basprogram. Inför besöken samlas hälsouppgifter in avseende psykosocial miljö, levnadsvanor och psykisk hälsa. Under besöken ges eleven möjlighet att diskutera sin hälsa och livssituation utifrån svaren i hälsoenkäten. Elever i psykosociala riskmiljöer som kan vara i behov av stödinsatser, i och utanför skolan, kan identifieras liksom faktorer som kan utgöra ett hinder för utveckling och lärande. Utöver basprogrammet har elever och vårdnadshavare möjlighet att på eget initiativ kontakta EMI och elevhälsans samtliga övriga professioner för att få råd, hjälp och stöd. När behov identifieras remitteras eleverna vidare för fortsatt handläggning inom hälso- och sjukvård.

Skolkuratoren arbetar brett, uppsökande och relationsskapande. Alla elever erbjuds möjlighet att träffa skolkuratoren efter önskemål från eleven eller vårdnadshavaren. Kontakt med skolkuratoren kan också initieras av exempelvis lärare eller skolsköterska som uppmärksammat ett behov. En betydande del av skolkuratorns arbete handlar även om arbete med hälsofrämjande och förebyggande aktiviteter som främjar elevernas psykosociala hälsa. Skolkuratoren kan även bli konsulterad och handleda medarbetare på skolan kring frågor som handlar om psykosocialt mående på grupp- och individnivå för att förebygga olika typer av ohälsa hos elever.

Stadsledningskontoret bedömer att det kontinuerliga arbete som pågår för att arbeta förebyggande och hälsofrämjande uppfyller motionärernas önskan att i ett tidigt skede kunna fånga upp elever med psykisk ohälsa eller som är i riskzonen och sätta in stödåtgärder vid behov.

Utbildningsnämnden

Utbildningsnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 25 september 2025 följande.

Utbildningsnämnden godkänner utbildningsförvaltningens tjänsteutlåtande och överlämnar det till kommunstyrelsen som svar på remissen.

Reservation av Claes Nyberg (C), se Reservationer m.m.

Utbildningsförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 3 september 2025 har i huvudsak följande lydelse.

Elevhälsans medicinska insats (EMI) arbetar förebyggande och hälsofrämjande. Samtliga elever i grundskolan erbjuds strukturerade insatser enligt verksamhetens basprogram. I erbjudandet ingår skolläkarbesök tillsammans med vårdnadshavare i årskurs ett samt enskilda hälsobesök hos skolsköterska i årskurs fyra och åtta. Inför besöken tas hälsouppgifter in från vårdnadshavare. Eleverna erbjuds att fylla i digitala hälsoenkäter med frågor som rör psykosocial miljö, levnadsvanor och psykisk hälsa.

Hälsobesöken innefattar begränsade hälsokontroller och individuella hälsosamtal där elevens psykiska och fysiska mående lyfts. Under dessa samtal med skolsköterskan ges eleven möjlighet att diskutera sin hälsa och livssituation utifrån svaren i

hälsoenkäten. Elever i psykosociala riskmiljöer som kan vara i behov av stödinsatser, i och utanför skolan, kan identifieras liksom faktorer som kan utgöra ett hinder för utveckling och lärande. I verksamheten finns en medvetenhet om vikten av att tidigt identifiera problem och symptom hos elever som kan innebära behov av särskilt stöd eller andra insatser.

Utöver basprogrammet har elever och vårdnadshavare möjlighet att på eget initiativ kontakta EMI och elevhälsans samtliga övriga professioner för att få råd, hjälp och stöd. När behov identifieras remitteras eleverna vidare för fortsatt handläggning inom hälso- och sjukvård.

EMI dokumenterar i datajournaler och statistisk bearbetning av oidentifierade hälsodata, bland annat hälsoenkäterna, ligger till grund för utveckling av det hälsofrämjande och förebyggande arbetet på skolan.

Skolkuratorns arbete på skolan är brett, uppsökande och relationsskapande. Alla elever erbjuds möjlighet att träffa skolkuratoren då eleven själv eller vårdnadshavaren önskar det. Kontakt med skolkuratoren kan också initieras av till exempel lärare eller skolsköterska som uppmärksammat att det kan finnas ett behov. En stor del av skolkuratorns arbete handlar om att vara ute i klasser och grupper för arbete med olika hälsofrämjande och förebyggande aktiviteter som främjar elevernas psykosociala hälsa.

Skolkuratoren kan också bli konsulterad och handleda medarbetare på skolan kring frågor som handlar om psykosocialt mående på grupp- och individnivå för att förebygga olika typer av ohälsa hos elever.

Förvaltningen instämmer i motionärernas syn på vikten av att elevhälsan arbetar för tidig upptäckt av ohälsa och att stödåtgärder påbörjas skyndsamt. Därtill bedömer förvaltningen att det kontinuerliga arbete som pågår för att arbeta förebyggande och hälsofrämjande uppfyller motionärernas önskan att i ett tidigt skede kunna fånga upp elever med psykisk ohälsa eller som är i riskzonen och sätta in stödåtgärder vid behov.

Reservationer m.m.

Utbildningsnämnden

Reservation av Claes Nyberg (C)

1. Att tillstyrka motionen.
2. Att därutöver anföra följande:

Stockholmsenkäten 2024 visar tydligt att även om vissa förbättringar skett sedan 2022 är skillnaderna mellan flickors och pojkars psykiska hälsa fortsatt dramatiska. Flickor i årskurs 9 rapporterar i betydligt högre grad återkommande huvudvärk, oro i magen, sömnproblem och nedstämdhet. Det är signaler om en påtaglig och allvarlig psykisk belastning. Vi vet också att psykisk ohälsa i unga år kraftigt ökar risken för skolavhopp, arbetslöshet och långvarigt utanförskap.

Nuvarande rutiner, med hälsobesök i vissa årskurser, är viktiga men lämnar stora luckor. Övergången till högstadiet är en särskilt sårbar period då kraven ökar och den sociala pressen blir större. Just där brister dagens system. Det är i dessa glapp många unga faller igenom. Det är stor skillnad på att få ett besök i storgrupp med allt det innebär i det sociala samspelet, till att få en personlig kontakt. Att hänvisa till att insatser redan finns är inte tillräckligt när vi ser hur många som ändå far illa. Därför behövs ett tydligt nästa steg.

Med en strukturerad screening och en obligatorisk första individuell kontakt med kurator i årskurs sju säkerställer vi att ingen elev missas och ökar möjligheten att verka förebyggande. Det är inte bara en förbättring av dagens rutiner, utan ger kompletterande insikter om läget som kan följas upp vid varje läsårsstart. Rutinen ger en avgörande förbättrad möjlighet att fånga upp unga som annars tyst bär sina problem själva och sänka tröskeln att ta kontakt om ett behov uppstår senare.

Detta gör vår motion nödvändig med ökade möjligheter till förebyggande insatser, och därför bör den bifallas i sin helhet.